

13^e jaargang, #3

10 september 2015

Agrometeorologische Berichten **Situatie op 1 september 2015**

Samenvatting

Ondanks het droge en warme weer van de voorbije zomer worden er geen grote opbrengstverliezen verwacht voor de akkerbouwteelten. De opbrengstschattingen voor aardappelen en maïs liggen wel iets lager dan gemiddeld. De suikerbieten doen het erg goed daarentegen. De voorspelde opbrengsten liggen ruimschoots boven het gemiddelde van de voorbije vijf jaren.

Doelstelling en methodiek

Deze berichten geven een overzicht van de weersgesteldheid in de voorbije periode. Vanaf juni gebeurt ook een oogstraming voor de voornaamste landbouwgewassen op regionaal en nationaal vlak. Naast de normale trend afgeleid uit de officieel gerapporteerde opbrengsten van de voorbije 15 jaren, worden voor elke combinatie (teelt/gebied) drie indicatoren berekend op basis van de weersgegevens, de simulaties van het B-CGMS gewasgroeimodel en de satellietbeelden van SPOT-VEGETATION, PROBA-V en TERRA-MODIS (tiendaagse composieten met een spatiale resolutie van 1 km en 250m). Daarbij wordt enkel de informatie benut die momenteel al beschikbaar is (januari-heden). Met de data van de voorbije jaren wordt het regressieverband opgespoord tussen de finale oogstopbrengst (Y) en de indicatoren (Xi). De gevonden relaties worden dan, per landbouwregio en teelt, toegepast op de indicatoren van het huidige jaar, ter schatting van de oogstopbrengst. De nationale cijfers zijn afgeleid uit de regionale ramingen met de arealen als wegingsfactor. Meer informatie en voorgaande Agrometeorologische Berichten zijn te vinden op <http://b-cgms.cra.wallonie.be/>.

Bronnen

De regionale opbrengsten en arealen van de voorbije jaren worden geleverd door het Nationaal Instituut voor de Statistiek (<http://www.statbel.fgov.be>). De satellietbeelden worden ter beschikking gesteld door het Joint Research Centre (JRC) van de Europese Commissie (<http://mars.jrc.ec.europa.eu/mars/About-us/The-MARS-Unit>). De beeldanalyses worden gefinancierd door het SIGMA project (FP7/GA-603719). Verder geraadpleegde documenten zijn afkomstig van de volgende organisaties: Landbouwleven (<http://www.landbouwleven.be>), Boer en Tuinder, Koninklijk Belgisch Instituut tot Verbetering van de Biet (<http://www.kbivb.be>), Inagro, LCG, PCA, LCV/Hooibeekhoeve, FIWAP (www.fiwap.be), CIPF (www.cipf.be) en CADCO (<http://www.cadcoasbl.be>).

Contacten

Université de Liège, Dpt. des Sciences et Gestion de l'Environnement (Ulg, Liège)	Bernard Tychon	bernard.tychon@ulg.ac.be
Centre Wallon de Recherches Agronomiques (CRA-W, Gembloux)	Viviane Planchon	v.planchon@cra.wallonie.be
	Yannick Curnel	curnel@cra.wallonie.be
	Frédéric Vanwindekens	f.vanwindekens@cra.wallonie.be
Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO, Mol)	Isabelle Piccard	isabelle.piccard@vito.be
	Herman Eerens	herman.eerens@vito.be
Koninklijk Meteorologisch Instituut van België (KMI, Ukkel)	Michel Journée	michelj@meteo.be
	Christian Tricot	ctricot@meteo.be

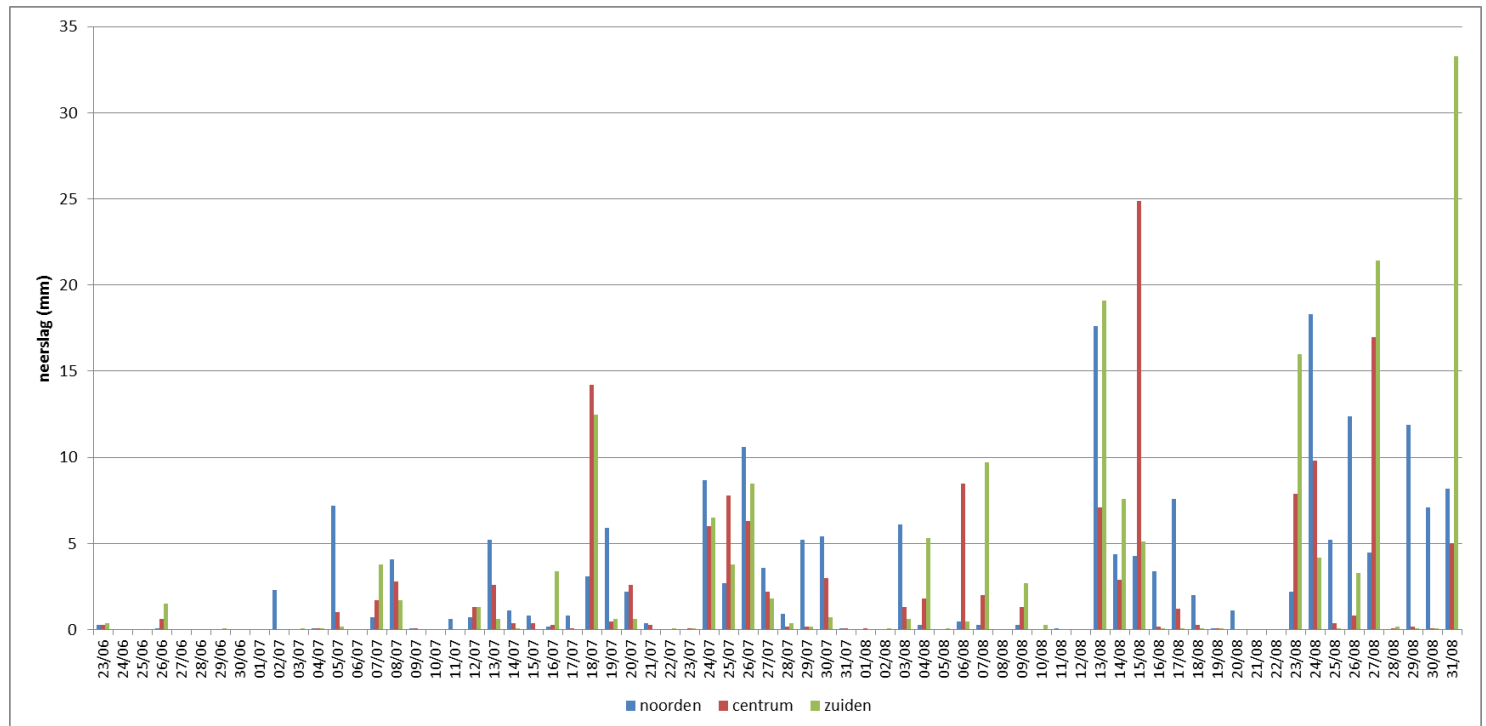
Datum van de volgende berichten: mei 2016

De weersgesteldheid

De temperatuur tijdens de maanden juni, juli en augustus 2015 kan globaal gezien als "normaal" beschouwd worden. Tijdens deze periode werden er weliswaar meerdere hittedagen genoteerd ($T^{\circ}\text{max} > 30^{\circ}\text{C}$), respectievelijk 3, 7 en 11 dagen in de Polders, het centrum en het zuiden van het land.

De voorbije zomermaanden waren wel opvallend droger dan normaal. De gemeten hoeveelheid neerslag in Ukkel was abnormaal laag volgens het KMI. Vooral eind juni en begin juli was het erg droog (zie Figuur 1). Na 15 juli begon het geleidelijk aan weer te regenen. Begin augustus volgde nog een korte droogteperiode, maar de overvloedige regens van eind augustus hebben intussen definitief een einde gemaakt aan de droogte.

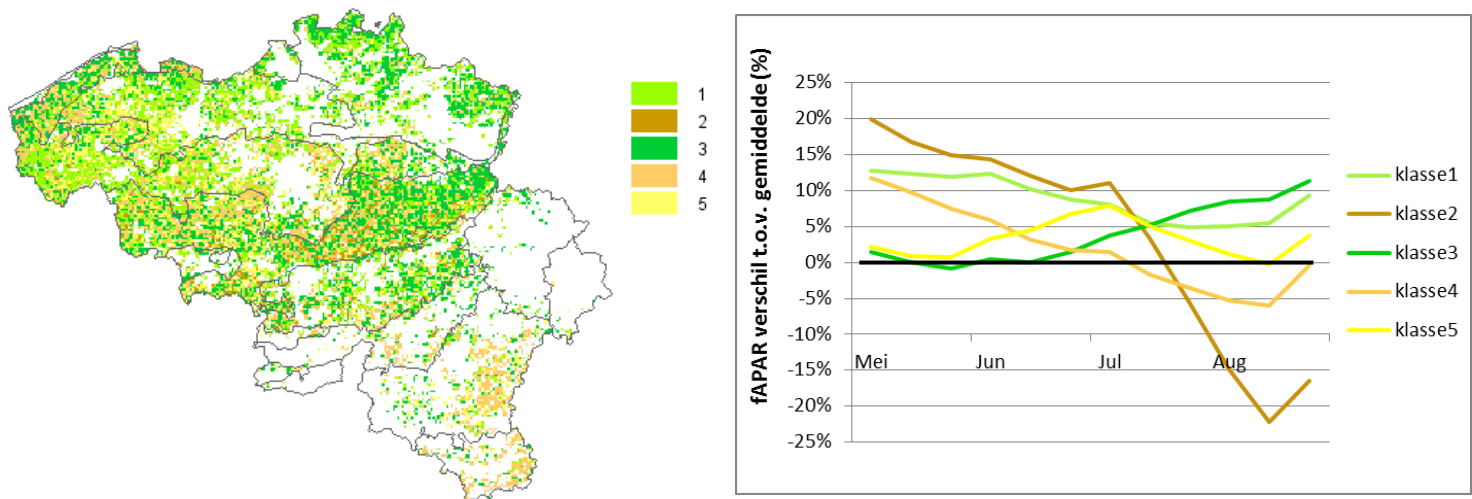
Niettemin heeft de hitte in combinatie met (tijdelijk ernstige) neerslagtekorten op sommige plaatsen schade berokkend aan de gewassen.

Figuur 1: Dagelijkse neerslaghoeveelheid (in mm) in het noorden, centrum en zuiden van het land voor de periode van 23 juni tot en met 31 augustus (Bron: KMI, ULg)

Observaties vanuit de ruimte

Uit de analyse van de Proba-V satellietbeelden blijkt dat het droge en warme weer van de voorbije zomer uiteindelijk slechts beperkte gevolgen had voor de landbouwgewassen. Figuur 2 is het resultaat van de classificatie van de verschillen van de vegetatie-index (fAPAR) tijdens de periode van 1 mei tot en met 31 augustus 2015 ten opzichte van het gemiddelde. In grote delen van het land verloopt de gewasgroei, over de ganse periode beschouwd, nagenoeg normaal. In de groene en gele zones op de kaart vertoont de vegetatie-index gemiddelde tot licht verhoogde waarden. Anderzijds blijkt uit het verloop van de vegetatie-index dat de droogte wel degelijk een impact gehad heeft op gewasgroei. In de lichtgroene, oranje en bruine zones (klasse 1, 2 en 4) nam de vegetatie-index relatief gezien sterk af vanaf mei-juni, in de gele zones (klasse 5) vanaf juli. Het zuiden van het land (oranje zone) lijkt het ergst getroffen. Hier daalde de index tot onder het gemiddelde. Ook elders in het land komen dergelijke zones voor. Doordat de neerslag erg verspreid viel (plaatselijke onweersbuien), merken we lokaal vaak grote verschillen op (groene en gele zones afgewisseld met oranje en bruine zones). Tijdens de tweede helft van augustus maakte de regen gelukkig een einde aan de droogtestress en zien we dat de vegetatie-index overal weer toeneemt.

Figuur 2: Classificatie van de verschillen van de vegetatie-index (fAPAR) ten opzichte van het gemiddelde (2003-2014) in 5 klassen en evolutie van de verschillen per klasse van 1 mei tot en met 31 augustus 2015 (relatief verschil ten opzichte van het gemiddelde). De witte zones op de kaart zijn niet meegenomen in de analyse aangezien het aandeel van de landbouwgewassen hier minder dan 20% bedraagt. (Bron: VITO)

Overzicht der gewassen: huidige toestand en oogstraming

Tabel 1 toont de oogstvoorspellingen voor de voornaamste teelten voor de verschillende landbouwstreken. Hieronder volgt een nadere bespreking:

Wintertarwe en -gerst:

Het overwegend droge en zonnige weer was erg gunstig voor de afrijping en de oogst van de wintertarwe en -gerst. De oogst startte dit jaar iets vroeger dan normaal (wintergerst begin juli, wintertarwe begin augustus) en kon snel afgerond worden, in een tijdsspanne van zo'n 2 weken. Dit seizoen waren er tamelijk veel aantastingen door oranje galmug. De eerste galmuggen kwamen tevoorschijn tijdens de aarvorming. De weersomstandigheden tijdens de vlucht en eileg waren optimaal waardoor de plaag sterk kon uitbreiden. Uit grootschalig onderzoek door het CRA-w blijkt dat de aantastingen plaatselijk ernstig waren en opbrengstdalingen tussen 3 en 8% veroorzaakt hebben, met plaatselijke pieken tot 15%. Desondanks waren de oogstresultaten dit jaar erg positief. Op de CARAH proefpercelen lag de tarweopbrengst 20% hoger dan het gemiddelde van de voorbije 3 jaren en zelfs 400kg/ha hoger dan de opbrengst van 2011, dat als een uitstekend seizoen bestempeld wordt. Ook de gerst oogst was zeer geslaagd. De hitte van begin juli had nauwelijks effect op de opbrengst, tenzij op bodems met een dunne oppervlakkige laag.

Suikerbieten:

Volgens het KBIVB blijkt uit de staalnames door de suikerfabrieken dat de suikeropbrengst op 24 augustus rond 11.5 ton/ha schommelde. Dit cijfer benadert de suikeropbrengst van 2014 (11.49 ton/ha) en ligt ruimschoots boven het gemiddelde van de voorbije 10 jaren (9.8 ton/ha), op hetzelfde tijdstip gemeten. Enkel in 2011 en 2009 werden nog hogere suikeropbrengsten gemeten op 22-24 augustus (meer dan 12 ton/ha). De suikertoeename tijdens de tweede helft van augustus vertoont een normaal verloop.

De regenval van eind augustus heeft ervoor gezorgd dat de wortelopbrengst toegenomen is met 18 ton/ha. Dit is de sterkste toename van de laatste 10 jaren. Gemiddeld bedraagt de toename zo'n 11.2 ton/ha. Het vorige record, van 2010, bedroeg 16.8 ton/ha. De totale wortelopbrengst komt daarmee momenteel op 73.9 ton/ha. Enkel in 2011 werd een nog hogere wortelopbrengst genoteerd in dezelfde periode (75.8 ton/ha). Het suikergehalte daarentegen is gedaald met 1.13°S tot een waarde van 15.6°S en komt zo in de buurt van het meerjarig gemiddelde.

Verder meldt het KBIVB dat er dit jaar ongewoon veel schieters en laterale schieters voorkomen. Hun frequentie is afhankelijk van het ras en/of de zaaidatum. Deze schieters moeten verwijderd worden om zaadproductie en verontreiniging van de vervolgteelten te voorkomen.

Aardappelen:

De droge en warme zomermaanden hebben hun weerslag gehad op het aardappelgewas. De opbrengst heeft lokaal veel te lijden onder de droogte, vooral in lichte bodems. Zowel in de vroege als late rassen worden lage opbrengsten genoteerd, tenzij er kon berekend worden.

Uit proefmetingen van FIWAP, CRA-w, CARAH, PCA en Inagro op de referentiepercelen blijkt dat eind augustus zowel de opbrengst als de sortering van het ras Bintje aan de lage kant was. Staalnames in de (Zand)leemstreek laten volgens Inagro een opbrengst zien bij Bintje die 4 ton onder het meerjarig gemiddelde ligt. Het onderwatergewicht is wel goed tot zeer goed.

De warme en droge bodem heeft er ook toe geleid dat bij gevoelige rassen doorwas is opgetreden, vnl. bij Bintje en Markies. Uit staalnames van FIWAP in Wallonië blijkt dat op de Bintje-percelen gemiddeld 8.7% van de knollen doorwas vertoont, in Vlaanderen is er volgens Inagro sprake van doorwassymptomen in gemiddeld 20% van de Bintje-productie. Op sommige percelen is zelfs tot de helft van de knollen doorgesloten met vorming van nieuwe (secundaire) knollen. De regen vanaf half augustus heeft op sommige plaatsen geleid tot bijkomende, nieuwe doorwassymptomen. Omwille van de doorwas wordt een mindere kwaliteit verwacht: de aanwezigheid van secundaire knollen zal bij een afstervend gewas of na loofdoding aanleiding geven tot vorming van drijvers en/of glazige knollen. Ook zal de opbrengst dit jaar minder grof uitvallen.

Voor de rassen Fontane en Innovator zijn de opbrengstverwachtingen gemiddeld tot goed en zien we een mooi percentage frietaardappelen, volgens FIWAP. Het onderwatergewicht varieert wel wat van perceel tot perceel maar is over het algemeen zeer goed. Bij deze rassen werd nog geen doorwas vastgesteld.

De droge zomer heeft dan wel weer als voordeel gehad dat de aardappelziekte dit jaar geen probleem vormde. Enkel vroeg in het seizoen werden enkele meldingen gedaan, maar daarna viel de ziekte stil. Ook *Alternaria* kwam dit jaar iets later voor, met weliswaar een sterke toename in de laatste week van augustus.

De neerslag in de tweede helft van augustus viel zeer verspreid met lokaal zeer veel neerslag en in andere streken een beperkte hoeveelheid. Omwille van de vele neerslag diende het rooien van pootgoed in de kustpolder in de laatste week van augustus en begin september gestaakt te worden, meldt Inagro.

Maïs:

Vooraf in de laat gezaaide maïs en maïs gezaaid na gras liet het warme en droge zomerweer zijn sporen na, volgens LCV/Hooibeekhoeve. Deze percelen blijven over het algemeen achter in ontwikkeling. Maïs van slechts 1m hoog is in bepaalde regio's geen uitzondering. De vroeggezaaide percelen zijn beter ontwikkeld maar staan eerder heterogeen. De regen van half augustus was meer dan welkom. De afrijping lag eind augustus ongeveer 0.5%DS vóór op 2014.

Volgens het CIPF zou de oogst van voedermaïs wellicht van start gaan rond 20-25 september, mogelijk een week eerder voor de vroege rassen en/of de vroege zaai. In de Zandleem-, Leem- en Jurastreek worden momenteel al drogestof waarden rond 27-29% gemeten. De ontwikkeling van het stengel-blad gedeelte van de maïsplant ondervond wel hinder van de droogte, vooral op sterk waterdoorlatende bodems of op bodems met een slechte structuur. Met uitzondering van de Henegouwse Kempen loopt in het westelijk deel van de Leemstreek de ontwikkeling een week achter op het centrum en het oostelijk deel. De regen van half augustus was vooral erg gunstig voor de korrelvulling. Globaal gezien wordt verwacht dat de opbrengst van stengel en blad zo'n 10-20% lager ligt dan gemiddeld. De korrelopbrengst zou wel in de lijn van het gemiddelde liggen. De totale opbrengst zou daarmee zo'n 5 tot 15% lager uitkomen dan gemiddeld. Plaatselijk kunnen de verliezen oplopen tot 20 en zelfs 40% op percelen waar de onkruidbestrijding fout liep, waar de bodemstructuur te wensen overliet of op sommige percelen waar maïs na gras gezaaid werd.

Tabel 1: Opbrengstvoorspellingen (100kg/ha) per landbouwtreek voor voedermaïs, suikerbieten en aardappelen (Bintje) en vergelijking met de gemiddelde opbrengst voor de jaren 2010-2014 volgens de cijfers van het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS).

Landbouwtreek	Voedermaïs			Suikerbieten			Aardappelen (Bintje)		
	2010-2014 (NIS)	2015 (voorspeld)	verschil (%)	2010-2014 (NIS)	2015 (voorspeld)	verschil (%)	2010-2014 (NIS)	2015 (voorspeld)	verschil (%)
Duinen & Polders	439,6	412,7	-6,1	779,0	845,3	8,5	446,8	443,2	-0,8
Zandstreek	453,4	432,2	-4,7	737,6	794,7	7,7	482,7	481,0	-0,4
Kempen	444,8	440,2	-1,0	723,9	805,5	11,3	464,5	445,6	-4,1
Zandleemstreek	497,7	466,7	-6,2	808,1	880,4	8,9	489,2	490,7	0,3
Leemstreek	452,7	436,0	-3,7	836,3	919,7	10,0	480,0	474,8	-1,1
Henegouwse Kempen	459,5	446,1	-2,9	816,5	888,5	8,8	474,9	489,9	3,2
Condroz	476,2	467,2	-1,9	784,4	836,1	6,6	455,1	431,3	-5,2
Weidestreek (Luik)	457,9	447,6	-2,2	831,9	910,3	9,4	501,6	474,2	-5,5
Weidestreek (Venen)	440,5	410,5	-6,8	685,2	702,0	2,5	474,8	461,4	-2,8
Famenne	448,6	448,7	0,0	747,2	795,7	6,5	428,8	445,6	3,9
Ardennen	444,8	441,7	-0,7	769,5	800,0	4,0	273,7	175,6	-35,8
Jurastreek	392,0	386,4	-1,4	-	-	-	261,2	266,6	2,1
Hoge Ardennen	310,0	285,3	-8,0	-	-	-	259,1	169,5	-34,6